

prețul ei, feliul hirtiei, greutatea, legătura; căci toate aceste elemente sînt negreșit lucruri ce nu fac parte din viața intelectuală a omului, cel mult se pot considera ca produse ale vieții private, și în consecință ca material al unei istorii sociale.

Tot atît de trebuitoare însă pentru priceperea istoriei literare, atît cu privire la istoric cît și la cetitori, ca și biografiile, sînt aceste date bibliografice, cu deosebire că cunoștințele bibliografice le putem considera mai mult ca un element din metoada științifică decît din cea pedagogică, ca mai trebuitoare adecă pentru istoric, care cercetează el însuși, decît pentru ascultător, care primește de a gata istoria făcută de un altul.

11. Dupăcum în istoria literară nu pot intra biografiile, tot astfel în biografii nu poate intra critica estetică a lucrărilor diferiților autori și cu atît mai puțin încă poezia lirică, provocată de entuziasmul nostru pentru cutare sau cutare persoană. Biograful trebuie să se mărginească la înșirarea evenimentelor din viața publică ori privată a cutărui autor, oricît de sec ar fi materialul, și să se stăpînească de la orice apreciere în bine sau în rău a lucrărilor lui, căci aceasta intră în sarcina istoricului literar, precum și—încă nrai mult—de la orice exploziune lirică, pentrucă pe de o parte aceasta intră în sarcina poetului liric, iar pe de alta, dacă nu este permis a amesteca ramurile filologiei unele cu altele, mai puțin permis, ba chiar ridicol este a ne lăsa pradă, cu ocazia unor biografii, entuziasmului celui adese provocat de considerații foarte personale.